

S Y L L A B U S i lëndës

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	Fakulteti i Edukimit
Titulli i lëndës:	Edukimi mjedisor dhe zhvillimi i qëndrueshëm
Niveli:	MA
Statusi lëndës:	Zgjedhore (Z)
Viti i studimeve:	II
Numri i orëve në javë:	2+1
Vlera në kredi – ECTS:	5
Koha / lokacioni:	Z
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof. asoc. dr. Zeqir Veselaj. Asistent: MSc. Zenel Krasniqi
Detajet kontaktuese:	038 229021 E mail: Zeqir.veselaj@uni-pr.edu ze.krasniqi@hotmail.com
Përshkrimi i lëndës	Kursi ofron bazat shkencore të edukimit mjedisor dhe zhvillimin e qëndrueshëm për nevojat e gjeneratave të reja. Edukimi mjedisor sot shërben si fushë arsimore për të plotësuar aktivitetet e botës bashkëkohore për një sjellje më miqësore ndaj mjedisit dhe një zhvillim të qëndrueshëm të shoqërisë njerzore.
Qëllimet e lëndës:	Përmes kursit studentët do të aftësohen që të interpretojnë dhe transmetojnë njohuritë për mjedisin dhe edukimin mjedisor si dhe mbrojtjen e tij tek nxënësit me të cilët punojnë por në mënyrë indirekte edhe ndikimin më të gjërë në familje dhe shoqëri për zhvillim të qëndrueshëm. Me kursin studenti do të fitoj njohuritë bashkëkohore mbi: <ul style="list-style-type: none"> - mjedisin dhe edukimin mjedisor duke përfshirë: konceptet kyçe mjedisore si: biosfera dhe funksionimi i saj, ndotja dhe pasojat, - aktivitetet zhvillimore me ndikim në mjedis, - kërcënimet kryesore për mjedisin dhe problemet globale mjedisore, - zhvillimin e qëndrueshëm dhe edukimin për zhvillim të qëndrueshëm - mekanizmat global, evropian dhe nacionale për mbrojtjen e mjedisit dhe - njohuritë bazë mbi mjedisin e vendit tonë dhe problemet kryesore të tij si dhe masat për ngritjen e dhe përmirsimin e sjelljes mjedisore të fëmijve.

Rezultatet e pritura të nxënies:	<p>Pas kompletimit të kursit studenti do të jetë në gjendje të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njoh dhe definoj konceptete kryesore dhe historikun e edukimit mjedisor; - interpretoj tek nxënësit informatat për komponentet kryesore mjedisore dhe ndërveprimet e njeriut me to; - identifikoj dhe shpjegoj problemet mjedisore me efekt global: ndryshimet klimatike, acidifikimi, varfërimi i shtresës së ozonit etj.; - njoh dhe diferencoj mekanizmat kryesore global, evropiane dhe nacionale për mbrojtjen e mjedisit dhe zhvillimin e qëndrueshëm; - analizoj ndikimet kryesore në mjedisin jetësor dhe implikimet e tyre potenciale në zhvillimin e qëndrueshëm; - aplikoj qasjen proaktive për ruajtjen e mjedisit, edukimit mjedisor dhe zhvillimit të qëndrueshëm; - të aplikoj metodat dhe strategjitë bashkëkohore të edukimit mjedisore dhe të zhvillimit të qëndrueshëm 																																															
Kontributi në ngarkesën e studentit (gjë që duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)																																																
Aktiviteti	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 60%;">Orë</th> <th style="width: 20%;">Ditë/javë</th> <th style="width: 20%;">Gjithësej</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ligjërata</td> <td>2</td> <td>15</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Ushtrime teorike/laboratorike</td> <td>1</td> <td>15</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Punë praktike</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kontaktet me mësuesin/konsultimet</td> <td>1</td> <td>15</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Ushtrime në teren</td> <td>1</td> <td>15</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Kollokfiime, seminare</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>Koha e studimit vetanë të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)</td> <td>2</td> <td>15</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Përgaditja përfundimtare për provim</td> <td>1</td> <td>15</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuiz,provim final)</td> <td>1</td> <td>15</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Projektet, prezentimet ,etj</td> <td>1</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Totali</td> <td></td> <td></td> <td>142</td> </tr> </tbody> </table>	Orë	Ditë/javë	Gjithësej	Ligjërata	2	15	30	Ushtrime teorike/laboratorike	1	15	15	Punë praktike				Kontaktet me mësuesin/konsultimet	1	15	15	Ushtrime në teren	1	15	15	Kollokfiime, seminare	3	2	6	Koha e studimit vetanë të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15	30	Përgaditja përfundimtare për provim	1	15	15	Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuiz,provim final)	1	15	15	Projektet, prezentimet ,etj	1	1	1	Totali			142
Orë	Ditë/javë	Gjithësej																																														
Ligjërata	2	15	30																																													
Ushtrime teorike/laboratorike	1	15	15																																													
Punë praktike																																																
Kontaktet me mësuesin/konsultimet	1	15	15																																													
Ushtrime në teren	1	15	15																																													
Kollokfiime, seminare	3	2	6																																													
Koha e studimit vetanë të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	2	15	30																																													
Përgaditja përfundimtare për provim	1	15	15																																													
Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuiz,provim final)	1	15	15																																													
Projektet, prezentimet ,etj	1	1	1																																													
Totali			142																																													
Metodologjia e mësimdhënies:	<p>Ligjerata interaktive, puna dhe vizita në terren, individuale dhe grupe, punë me projekte.</p> <p>Aktivitete mësimore dhe studime rasti në klasë.</p> <p>Vizitë studimore në një nga zonat e mbrojtura natyrore të Kosovës (parkun kombëtar Sharr, Bjeshkët e Nemuna, Gërmia ose Mirusha) për njohjen e qëllimeve edukative.</p>																																															
Metodat e vlerësimit:	<p>Vlerësim formativ ku përfshihen disa faza të vlerësimit:</p> <p>Vlerësimi i parë intermedier-----15%</p> <p>Vlerësimi i dytë intermedier-----15%</p> <p>Vlersimi i punës praktike -----10%</p> <p>Portfolio e studentit-----10%</p> <p>Detyra seminarike individuale/grupore-----5%</p> <p>Angazhimi në klasë-----5%</p> <p>Testi final-----40%</p>																																															

		Pikët (%) Nota
		95 -100----- 10
		85 – 94----- 9
		75 – 84----- 8
		65 – 74----- 7
		55 – 64----- 6
	<p>Sqarim:</p> <p>Vlerësimet intermediere- Vlerësimi i parë intermedier mbahet pas javës së 5 të ligjëratave. Vlerësimi i dytë intermedier mbahet pas javës së 10 të ligjëratave.</p> <p>Nëse studenti humb dy (2) vlerësimet intermediere dhe pjesën praktike e humb të drejtën e hyrjes në provim për vitin akademik përkatës.</p> <p>Detyra seminarike në formë projekti dorëzohet në fund të semestrit për vlerësim nga mësimdhënësit e lëndës.</p> <p>Pjesa praktike e provimit është pjesë e vlerësimit final (me pikë) dhe parakusht që studenti t'i nënshtrohet provimit teorik të mësimdhënësi i lëndës.</p> <p>Portfolio e studentit- përfshin materialet e kursit të studentit në një dosje: ligjëratat, prezantimet PP, fletoren e punës në ligjëratë, fletoren e punës së pjesës praktike, punët seminarike e individuale dhe çdo elemente tjetër të realizuar nga studentit në realizimin e kursit.</p> <p>Angazhimi në klasë: secili student do të vlerësohet deri 5 pikë gjatë ligjëratave sipas angazhimit dhe aktivitetit në klasë.</p> <p>Pikët nga pjesa formative e vlerësimit (vlerësimet intermediere, projekti dhe praktika) vlejnjë vetëm brenda tri (3) afateve të provimit. Plagjiatura dhe kopjimi gjatë fazave të vlerësimit do të sanksionohet sipas dispozitave të Statutit të UP-së dhe Rregullores së studimeve të Fakultetit.\</p>	
Literatura		
Literatura bazë:	- Veselaj Z.: <i>Njeriu dhe mjedisi jetësor</i> , Dispencë me ligjëratat të autorizuara.	
Literatura shtesë:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Palmer, J., & Neal, P. 1994. <i>The Handbook of Environmental Education</i>. London: Routledge 2. Grup autorësh (2010) “<i>Paketa e Gjelbër</i>” REC Zyra në Kosovë 3. Glavac V. 2001 <i>Uvod u globalnu ekologiju</i>, Hrvatska Sveuculisna Naklada, Zagreb 4. Taylor N., Littledyke M. (2009) <i>Environmental Education in Context: An International Perspective on the Development Environmental Education</i> 5. Ramadani I. 2011 “<i>Mjedisi jetësor roli i njeriut, sfidat dhe perspektiva</i>”, SHB Vatra, Prishtinë 6. Rozhaja D., (1994): <i>Ndotja dhe mbrojtja e ambientit</i>“ Universiteti i Prishtinës, Prishtinë 7. Tilbury D., Stevenson R. D., Fien J., Schreuder D. 2002 <i>Education and Sustainability: Responding to the Global Challenge</i>, IUCN Commission 	

	on Education and Communication (CEC) 8. Higher Education Academy 2014: <i>Education for sustainable development: Guidance for UK higher education providers</i>
Plani i dizajnuar i mësimit:	
Java	Ligjerata që do të zhvillohet
Java 1:	Toka si ekosistem: biosfera dhe ekologjia si shkencë. Konceptet e organizimit të biosferës, proceset kryesore që kontrollojnë jetën. Ekologjia dhe marrëdhëniet njeri-natyrë.
Java 2:	Edukimi mbi konceptet themelore të mjedisit, ndotja dhe ndotësit. Qarkullimi i ndotësve në mjedis, futja në organizëm, shpërndarja dhe pasojat për organizmin.
Java 3:	Edukimi mbi përbërësit e mjedisit: Atmosfera: Ajri, përbërja e tij natyrore. Ndotja dhe ndotësit të ajrit. Burimet e ndotjes së ajrit të jashtëm dhe të brendshëm. Pasojat e ndotjes së ajrit dhe sëmundjet.
Java 4:	Edukimi mbi përbërësit e mjedisit: Hidrosfera. Uji- substancë e jetës. Ndotja fizike, kimike dhe biologjike e ujit dhe ndotësit. Ujrrat e zeza dhe trajtimi i tyre. Pasojat e ndotjes së ujit dhe sëmundjet.
Java 5:	Edukimi mbi përbërësit e mjedisit: Litosfera- Dheu: dheu dhe përbërja e tij. Degradimi dhe ndotja e tokës. Pasojat e ndotjes dhe degradimit.
Java 6:	Testi i parë kontrollues
Java 7:	Edukimi mbi përbërësit e mjedisit: Biodiversiteti dhe Zonat e mbrojtura natyrore.
Java 8:	Presionet e përditshme mbi mjedisin jetësor: Mbeturinat- gjenerimi dhe administrimi. Kimikatet dhe kimizimi i jetës moderne. Urbanizmi dhe njeriu. Zhurma dhe jeta jonë.
Java 9:	Zhvillimi i qëndrueshëm ekonomik dhe mjedisi: pasojat në mjedis të energjetikes, industrisë, transportit, bujqësisë, pylltarisë dhe turizmit në zhvillimin ekonomik dhe shoqëror.
Java 10:	Sfidat globale për njerëzimin: Ngrohja globale dhe ndryshimet klimatike. Varfërimi i shtresës së ozonit. Acidifikimi dhe shirat acidike. Ndotja e detit botëror.
Java 11:	Testi i dytë kontrollues
Java 12:	Edukimi mjedisor: historiku dhe zhvillimet kryesore sot në botë. Edukimi për, mbi dhe në mjedisin jetësor.

Java 13:	Edukimi mjedisor: metodologjitë, burimet dhe vlerësimet e ndikimit në shoqëri Instrumentet e edukimit mjedisor në Kosovë
Java 14:	Edukimi për zhvillimin e qëndrueshëm: Konceptet e zhvillimit të qëndrueshëm dhe Gjurma ekologjike- kufiri i qëndrueshmërisë së planetit tonë.
Java 15:	Situata e mjedisit në Kosovë: problemet kryesore, ndotësit kryesor dhe mekanizmat e mbrojtjes së mjedisit. Vetëdija dhe edukimi mjedisor në Kosovë.

Politikat akademike dhe rregullat e mirësjelljes:

Vijimi i rregullt në ligjërata dhe ushtrime është i obliguar. Hyrja me kohë në ligjërata. Pas hyrjes së profesorit në klasë nuk lejohet hyrja dhe pengimi i mësimi.
Mungesa në vijimin ligjeratave dhe sjelljet në kundërshtim me etikën akademike do të sanksionohen sipas dispozitave të Statutit të UP-s dhe Rregullores së Studimeve.
Rregullat e mirësjelljes si: mbajtja e qetësisë në mësim, shkyçja e telefonave celular etj.